

Преглед на фискалните тенденции в Европейския съюз 2010-2012 г.

2011
ФСАП
Министерство на финансите
Република България

Увод

Липсата на гъвкава и конкурентоспособна икономика, както и натрупаният държавен дълг и хроничните бюджетни дефицити при много от държавите-членки на Европейския съюз (ЕС) бяха предпоставка за развитието на дълбока фискална криза в Европа през изминалата 2010 г. За да възстановят бюджетната устойчивост, да стабилизируют финансовия сектор и повишат конкурентоспособността на икономиките си, държавите-членки предприеха сериозни мерки за фискална консолидация, които имат съществено влияние върху икономическото им развитие както в краткосрочен, така и в по-дългосрочен аспект.

Целта на този анализ е да бъдат очертани основните тенденции в рамките на ЕС по отношение на няколко основни индикатора – бюджетно салдо като процент от Брутният вътрешен продукт (БВП); публичен дълг като процент от БВП; държавни разходи като процент от БВП и икономически ръст. Особено внимание се обръща на разликите в развитието на страните от еврозоната и Източна Европа.

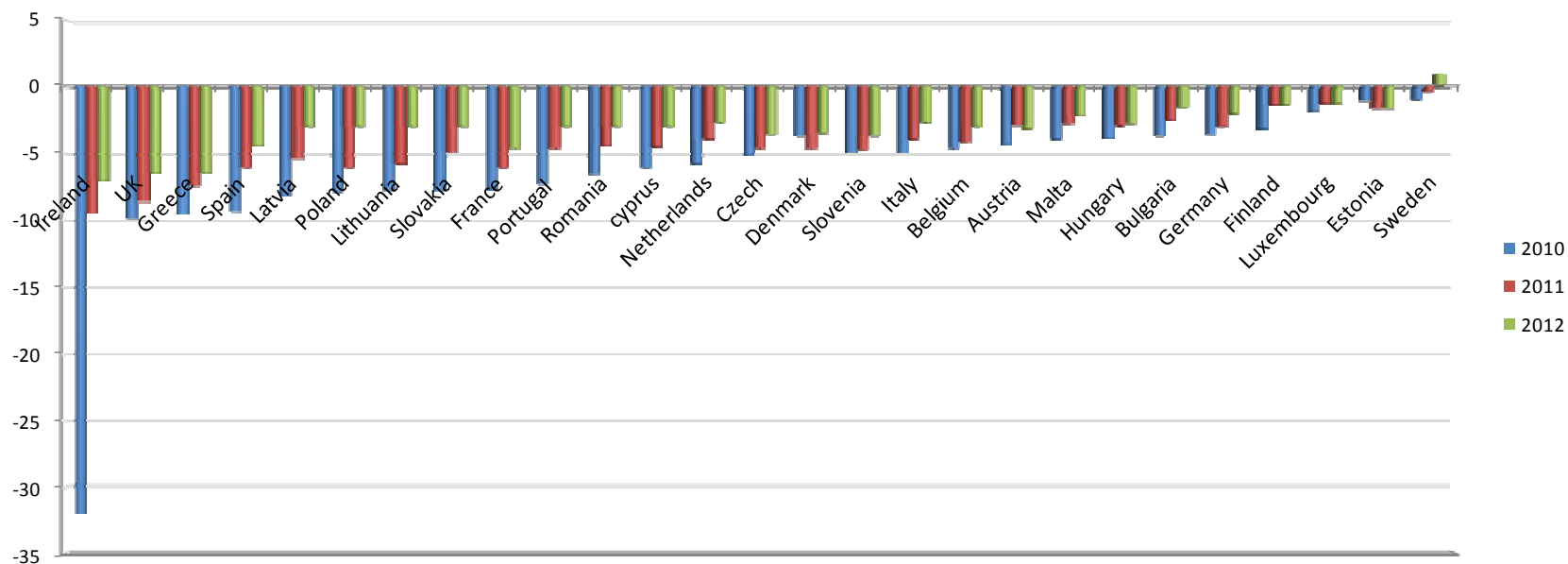
В първата част на анализа се разглеждат тенденциите при индикаторите в рамките на ЕС, еврозоната и Източна Европа в периода 2010-2012 година на базата на актуални прогнозни данни на финансовите министерства на отделните държави. Тази аналитична част дава възможност за оценяване на развитието на България в краткосрочен план по отношение на основните индикатори за оценка на фискална стабилност на държавите членки на ЕС.

Втората част на анализа разглежда по-задълбочено реформите и мерките за фискална консолидация, предприети в страни от еврозоната и в страните от ЕС, които още не използват еврото като официална валута. Избрани са страни, в които през 2010 г. са предприети сериозни реформи и стъпки за намаляване на бюджетните дефицити. Очертаните мерки ще оказват влияние върху икономическото развитие на страните в средносрочен план - до 2012 година. За съпоставимост на постигнатите резултати е приложен примерът и на България.

Индикатори

Бюджетен дефицит

Източник: Министерства на финансите на страните от ЕС

През 2010 година, успоредно с развитието на дълговата криза в Европа, редица страни от ЕС започнаха рязко намаляване на разходите и увеличаване на данъците с цел укрепване на бюджетната позиция. В резултат на това се очаква средният непретеглен бюджетен дефицит за 2010 година на ЕС да падне до 6.5%. Дефицитът на евро зоната ще бъде -7.28% - доста по-висок от този през 2009 година (6.3% от БВП) най-вече заради големият дефицит на Ирландия от близо 32% от БВП през 2010 година. Страните извън групата на общата валута имат значително по-ниско ниво на дефицит – 5.8% от БВП. През изминалата година само три страни – Естония, Швеция и Люксембург имат дефицит под 3% от БВП. Ето защо с дефицит от 3.6% от БВП на начислена основа, България е с шестия най-малък дефицит в Европа.¹

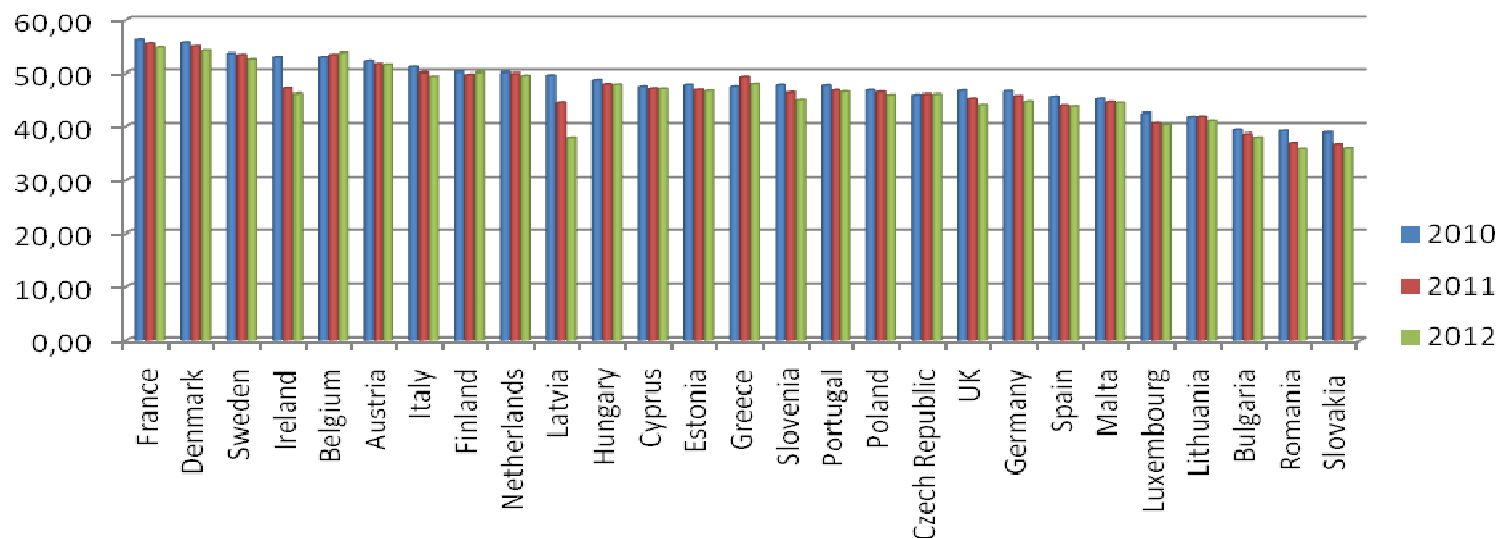
¹ Прогнозните данни за бюджетното салдо на страните от ЕС са представени по методологията ESA 95

Голяма част от гласуваните мерки за фискална консолидация от страните членки на ЕС ще бъдат приложени през 2011 и 2012 година. Ето защо средният непретеглен дефицит на страните от ЕС и евро зоната ще се понижи най-съществено в този период. През 2011 година дефицитът в ЕС ще падне до около 4.35%, като в евро зоната той ще бъде 4.25%, а извън нея малко по-висок 4.8%.

През 2011 година 8 страни ще имат дефицит равен или по-малък от 3% от БВП – Естония (-1.6%), Германия (-3%), Унгария (-2.9%), Люксембург (-1.2%), България (-2.5%), Финландия (-1.3%), Швеция (-0.4%), Малта (-2.8%). През 2011 година България ще е страната с петия най-малък дефицит в Европа.

През 2012 година 17 Европейски страни ще успеят да намалят отрицателното бюджетно салдо до прага от 3% от БВП. Така средният непретеглен дефицит в ЕС ще падне до 3.08% от БВП, като в евро зоната той ще бъде 3.2% , а извън нея 3.07%. През 2012 година ще има и една страна с бюджетен излишък – Швеция (1% от БВП). С планирания дефицит от 1.5% от БВП България се нарежда на четвърто място сред страните в ЕС.

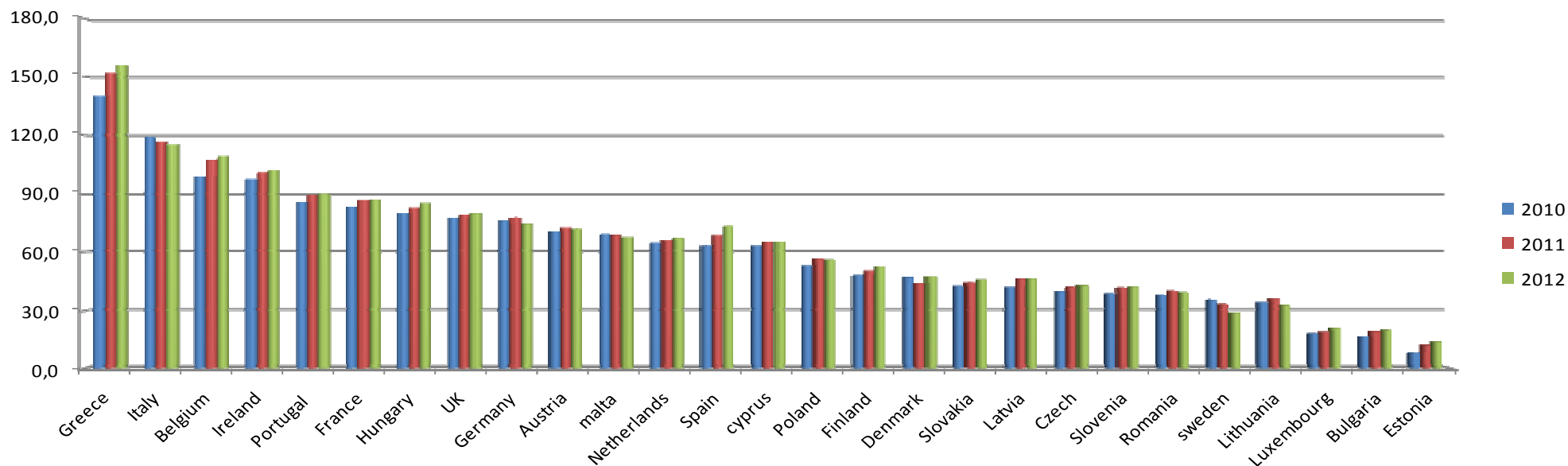
Държавни разходи като процент от Брутния Вътрешен Продукт

Източник: Международен Валутен Фонд

В резултат на усилията за намаление на бюджетните дефицити в ЕС повечето страни предвиждат силно намаление на държавните разходи в периода до 2012 година. Средните не претеглени разходи в Съюза през 2010 година са 48.09% от БВП на базата на данни от Международния Валутен Фонд и изчисления на МФ, като успоредно с мерките за фискална консолидация съотношението ще падне до малко над 46% от БВП през 2012 година. През целия тригодишен период не претеглените средни държавни разходи за страните извън евро зоната ще останат по-високи от тези на страните извън евро зоната. През 2010 година показателят ще бъде близо до 48.5% от БВП за евро зоната и 46.8% за страните извън нея. През 2012 година в резултат на реформите и съкращенията съотношението ще достигне 46.9% от БВП за евро зоната и 44.3% за страните извън нея. Успоредно с Европейските тенденции, България също намалява държавните разходи. Изчисленията на МВФ сочат, че през измината година България е имала третото най-ниско съотношение на разходи към БВП в Европа. През 2011 година страната ще остане в челната тройка, а през 2012 година ще бъде четвърта, заради силно намалелите разходи в Латвия като равнището на разходите ще се запази в интервала 35%-37% от БВП.

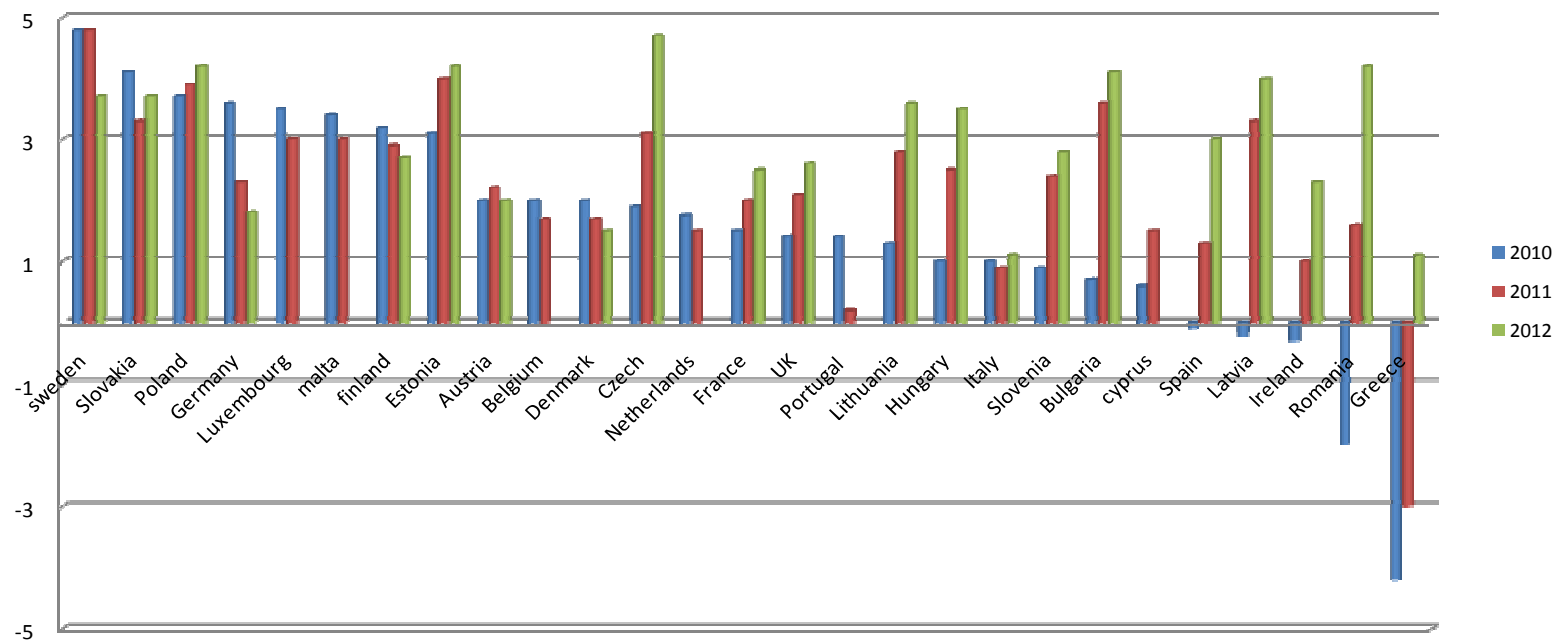
Държавен дълг

Източник: Министерства на финансите на страните от ЕС

В резултат на натрупаните дефицити през изминалите години, правителственият дълг на 15 държави от ЕС надхвърли 60% от БВП през 2010 година, като 10 от тях са от евро зоната. Средното ниво на дълга за ЕС е 59% от БВП. В евро зоната този показател е над 73%, а за Европейските страни, които не ползват еврото, дългът е средно 44.6% от БВП за изминалата 2010 година. В следващите 2 години ниво то на дълга ще продължи да се повишава до 62% през 2011 и 64% през 2012 година. Интересното е, че заради фискалната консолидация в евро зоната показателят ще се задържи около 73% от БВП до 2012 година, докато в страните извън евро зоната дългът ще нарасне с близо 9% от БВП до 54% през 2012 година. Това се дължи най-вече на очакваното повишение при Румъния, Латвия, Чехия и Англия. От 2010-2012 година България ще остане в челната тройка на страните с най-нисък дълг в ЕС, като през 2010 България е втора, през 2011 е трета, а през 2012 отново втора. През разглеждания период дългът на България ще остане под 20% от БВП.

Икономически ръст

Източник: Министерства на финансите на страните от ЕС

Икономиките на пет страни от ЕС се свиват през 2010 година – Испания, Латвия, Ирландия, Румъния и Гърция. Най-висок ръст през изминалата година отбеляза Швеция с 4.8%, Словакия 4%, Полша 3.7% и Германия 3.6%. Непретегленият средно аритметичен ръст на ЕС за 2010 година е около 1.6%. Показателят е същия и за евро зоната, докато икономиките извън нея са добавили средно непретеглено около 2%. През 2011 година единствено икономиката на Гърция ще остане в рецесия. Очаква се най-висок ръст да постигнат отново Швеция (4.8%), Латвия (4.5), Естония (4%), Полша (3.9%) и България (3.6%). Средният непретеглен ръст на европейската икономика ще бъде около 2.2% за ЕС, 1.8% за евро зоната и 3.3% за страните извън нея. През 2012 година всички икономики от ЕС ще отбележат ръст. България заедно с Румъния, Полша, Естония и Чехия ще бъде сред най-бързо растящите икономики в ЕС (над 4%).

***Фискални тенденции в ЕС и мерки за
фискална консолидация***

Германия

През 2010 година немската икономика отбеляза рекорден ръст от 3.6%. Това е вторият най-висок ръст в Европа след този на Швеция. През 2011 година немското Министерство на Финансите очаква ръст от около 2.3%. С продължаващ ръст на износа и подобряващи се бизнес индикатори, немското Министерство на финансите смята, че ръстът може да надхвърли консервативната прогноза. В момента официалните прогнози на немското правителство предвиждат скромнен ръст от 1.8% през 2012 година.

През 2009 година немските власти одобриха фискални мерки за стимулиране на икономиката в размер на 1.5% и 0.4% от БВП през 2009 и 2010 година. В резултат на това след реализирането на балансиран бюджет през предходната година, бюджетният дефицит на страната нараства до 3% през 2009 година и 3.5% през 2010 година. Първоначалните очаквания на Министерството на Финансите бяха дефицитът в края на 2010 година да бъде 3.7% от БВП. По-добрите от очакваното резултати позволяват на Германия да отговори на Маастрихските критерии по-бързо, като още през 2011 година бюджетният дефицит ще падне под 3%.

Заради нарастващия дефицит и спасяването на две банки, немският консолидиран правителствен дълг нарасна до 77% през 2010 година с тенденция да достигне 90% от БВП през 2014 година по изчисления на Международния Валутен Фонд.

За да се възстанови стабилността на фискалната позиция, още през 2009 година, в Конституцията на Германия бе

включено фискално правило наречено „Спирачка на дълга“. Структурният

бюджетен дефицит не може да бъде по-голям от 0.35% от БВП, докато немските провинции са длъжни да балансират бюджетите си. С приетото фискално правило Германия цели да намали държавния си дълг до 70% от БВП до 2015 година.

През 2011 година в сила влизат и безпрецедентни мерки за намаляване на разходите на стойност 11.2 млрд. евро през текущата година и общо 80 млрд. евро до 2014 година. Мерките предвиждат намаляването на държавната администрация с 10 хил. човека, елиминирането на множество данъчни облекчения и социално преференции, както и намаляването или елиминирането на голям брой социални програми. Основна структурна реформа ще бъде проведена в армията. Очаква се 250 хил. немска армия да намалее с 40 хил. човека.

Италия

Централната Банка на Италия прогнозира ръст от 0.9% през 2011 година. Тази прогноза е по-ниска от октомврийската от около 1%. Последните данни сочат, че икономиката е добавила 1.3% през 2010 година. През 2012 година се очаква ръстът на икономиката да достигне 1.1%, доста под средното за евро зоната и недостатъчно да осигури възстановяване на пазара на труда.

Двигател на икономическото възстановяване ще бъде износьт както през текущата година, така и през 2012 година. За съжаление икономиката ще страда от ниско вътрешно търсене и от влиянието на мерките за намаление на бюджетния дефицит, който достигна цели 5.3% от БВП през 2009 година. Дефицитът през 2010 година е под 5% и ще падне до 3.9% през 2011 година и 2.7% през 2012 година.

Централната Банка на Италия предвижда държавният дълг на страната да е 118.5% през 2010 година, или малко под първоначалните очаквания от 119% и над нивото от 2009 година от 116%. Според правителството дългът ще достигне своето най-високо ниво като процент от БВП през 2011 година – 119.2%, и ще започне да пада, като през 2013 година ще достигне 115%.

За да отговори на Маастрихските критерии, през октомври 2010 година правителството на Италия приема пакет от мерки за намаляване на разходите и увеличаване на приходите. През 2011 година намалението на дефицита се предвижда да бъде около 12 млрд. евро. През следващите две години се очаква намалението да бъде близо 25

млрд. евро годишно. Основната част от мерките засягат разходната част на бюджета. Очаква се намаление с общо 47 млрд. евро за целия тригодишен период, или 75% от общия бюджетен ефект. Някои от мерките включват:

- 10% намаление на бюджета на министерствата.
- Замразяване на заплатите през целия тригодишен период.
- Намаляване на броя на държавните служители.
- Блокиране на повишенията.
- Премахване на възможността да се работи след определена възраст.
- Намаляване на политическите разходи, като се намаляват субсидиите за Парламента и политическите партии.
- Гласуване на по-строги изисквания за ранно пенсиониране, което ще доведе до 62,5 млрд. евро спестявания до 2012 година. Годишните, необходими за пенсиониране ще бъдат променени, така че да отразяват по-високата средна продължителност на живота. Засилен контрол над инвалидните пенсии.

Правителството предвижда и реформа в здравеопазването. Ще бъдат намалени разходите за лекарства, най-вече чрез реформиране на системата за снабдяване с лекарства и рационализиране на предписването и ползването на лекарства.

От гледна точка на приходите правителството предвижда засилване на борбата с укриване на данъци. Целта

е приходите да бъдат увеличени с 26 млрд. евро в периода 2011-2013 година. Някои от конкретните мерки предвиждат:

- издаването на касови бонове само по електронен път за всички суми над 3000 евро.
- засилен контрол над фирми, които системно декларират загуби или биват закривани и откривани често.
- Увеличаване на таксите, плащани от концесионери на магистрали.

Във връзка с ниския икономически ръст и ниската конкурентоспособност на икономиката, част от приетия през 2010 година пакет предвижда и мерки за стимулиране на икономиката. Някои от инициативите предвиждат възприемането на т. нар. немски модел за стимулиране на продуктивността. Освен това ще бъдат приети данъчни облекчения за стимулиране на определени райони на страната.

Ирландското правителство прогнозира ръст на БВП от 1% за 2011 г. и от 2.3% за 2012 г. след свиването на икономиката с 0.3% през 2010 година.

Основен двигател на икономическото развитие за Ирландия през 2011г. ще бъде износьт. Централната Банка на Ирландия очаква след добрите данни за износа през 2010 година – ръст от 8.4%, тенденцията да се запази и през следващите години - 5,9% през 2011 и до 5,6% през 2012 г.

Оценката на дефицита за 2010г. е 31.9% от БВП в сравнение с 14.4% за 2009 година. Прогнозите за 2011 за размера на дефицита са, че той ще падне до 9.4% от БВП.

Основните реформи, на които залага правителството на Ирландия, за да намали разходите водят до следните ефекти:

- Икономии от заплати в публичната сфера се очакват да достигне до 1,2млрд. евро до 2014 година.
- Очакванията са че социалните разходи ще бъдат с 3 млрд. евро по-ниска през 2014 г. в сравнение с нивото им през 2010 година.

- Капиталовите разходи ще бъдат намалени с 3 млрд. евро до 2014г.

Някои от предвижданите мерки на правителството за постигане на фискална стабилност са свързани с: намаляване с 4% на социалните помощи за трудов стаж; въвеждане на нова пенсионна система - като плановете са пенсиите да се изчисляват на основата на среден доход през целия осигурителен стаж, а не на последната заплата, предвижда се и увеличение на възрастта за пенсиониране; намаляване на плащанията за новопостъпващи на служба в публичната сфера с 10%; въвеждане на максимален размер на заплатите в публичния сектор, въвеждане на реформа на системата за социална защита целяща стимулиране на работата и намаляване на безработица.

Дългът през 2010 г. скочи на 94.2% от БВП от 65.5% от БВП за 2009 година. До това влошаване се стигна чрез безпрецедентното подпомагане на банковия сектор. Прогнозите на правителството за размера на дълг за 2011г. са , че той ще продължи да расте и ще е 98.6% от БВП.

Гърция

БВП се очаква да намалее с 4,2% за 2010г. и с още 3% през 2011 година. Правителството очаква икономиката да започне да се възстановява през първата половина на 2011 година заедно с подобрения в нетния износ. Положителен растеж се очаква през 2012 г. (1.1%) и 2013 (2.1%).

Бюджетният дефицит на Гърция през 2009 г. достига рекордните 15.4% от БВП. В резултат на строгите мерки за фискална консолидация, размерът на дефицита за 2010 г. ще е 9.4%. Очакванията са дефицитът да достигне 2.6% от БВП през 2014 г.

За 2010г. дългът на Гърция е най-висок от всички страни от ЕС в размер на 140.2% от БВП. Очакванията са че той ще продължи да нараства и през следващите години като за 2011г. ще бъде 152% от БВП, а за 2012 ще достигне рекордните 156% от БВП.

За да се стабилизира икономическата обстановка и да се овладеят негативните тенденции гръцкото правителство си постави амбициозната цел, през 2011 г. да спести 17 млрд. евро, което означава, че дефицитът ще достигне около 7,5% от БВП през текущата година.

За да се осигури дългосрочна фискална стабилност, бяха предприети редица мерки за намаляване на разходите и увеличение на данъците:

- Министерствата и публичните организации са задължени да намалят разходите си с 5%.
- По-доброто управление и използване на държавните активи

се очаква да намали бюджетния дефицит с $\frac{1}{4}$ % от БВП през 2011 година.

- В резултат на намаление на заплатите в държавния сектор ще бъдат спестени 400 млн. евро.
- След увеличение на данък добавена стойност и акцизите върху горивата, тютюна и алкохола се очаква увеличаване на приходите 1.400 млн. евро;

Предприети са и редица структурни реформи:

- **Здравен сектор** – от проведените реформи в здравния сектор, които са започнали през 2010 г. и ще продължат през 2011 г., се очаква да се получат икономически изгоди за 2011 г. в размер на 0.5% от БВП. Ще бъдат намалени разходите в областта на грижата за наркозависимите; ще бъдат намалени и нетните разходи за болниците.
- **Държавни предприятия** – в резултат на стартиралите през 2010 реформи се очакват спестявания в размер на 1/3% от БВП. Освен закриването на някои предприятия се предвижда и намаляването на заплатите в държавните структури с 10%.
- **Пенсионна реформа** – ще се ограничат разходите за пенсии до 2 $\frac{1}{2}$ % от БВП за периода 2009-2060 г. В резултат на намалението на високите пенсии ще бъдат спестени 150 млн. евро.

Испания

След икономическия спад през 2009 г. с през 2009г. (-3.7%) и 2010 г. (-0.1%), се очаква испанската икономика да се възстанови през 2011 година с ръст от 1.3%.

През 2010 г. дефицитът е в размер на 9.3% от БВП, той е с 1.8% от БВП по малък от 2009 година. Очакванията са дефицитът да намалее до 6% от БВП през 2011 г. и 3% от БВП до 2013 година.

Основните мерки, чрез които да бъде реализирано това намаление, включват 5% намаление на заплатите в публичния сектор и замразяване на пенсиите през 2011 година. Промените, които са заложили по отношение на данъците, са свързани с увеличаване на размера на данък общ доход с 1% за нетни доходи над 120 000 евро годишно и с още един процентни пункта за тези, които са над 175 000 евро. През декември 2010 г. бяха повишени и акцизите върху тютюна.

Според данните, представени от Министерството на икономиката и

финансите на Испания размерът на дълга за 2010 като % от БВП е под средното за еврозоната (84.7%) и е в размер на 62.8%. В резултат на дефицита очакванията за публичния дълг са да продължи да се разширява, достигайки 68.7 на сто през 2011 г., оставайки под средното равнище за еврозоната, което се очаква да бъде 88.5 на сто от БВП през 2011 година.

За постигане на своите фискални цели Испания провежда реформи в пенсионната система. Изменя се минималната изисквана възраст за пенсиониране от 65 на 67 години. От друга страна, се търсят нови начини за засилване на връзката между вноски по време на трудовия живот и пенсионни обезщетения, за да се постигне устойчивост и справедливост на системата за социално осигуряване. Минималният размер на пенсиите се предвижда да се увеличи с 1 на сто. За пенсионната политика са отделени 112,2 милиарда евро през 2011 г. - 3,6 на сто повече в сравнение с 2010 година.

Португалия

Португалската икономика отбелязва ръст от 1.4 на сто през 2010 г., През 2009 икономиката се свива с 2.5%. Предвижданият ръст на БВП за 2011 е 0.2 според данни на Министерството на финансите. Заради мерките за намаление на дефицита е възможно Португалската икономика да се завърне към рецесия през 2011 година. Централната Банка на Португалия предвижда свиване на икономиката през 2012 от близо 1.3%.

По последни данни дефицитът на Португалия е 7,3% от БВП, т.е. по-малък от предвижданияте 9.3%. В резултат на провежданата фискална консолидация отрицателното салдо на бюджета трябва да достигне 4.6% от БВП през 2011 г и 3% от БВП през 2012 година.

Положителен ефект върху дефицита оказва еднократното прехвърляне на натрупаните пенсионните вноски на фонда на Португалия Телеком в полза на държавата през 2010 година. Ефект върху дефицита оказва еднократното прехвърляне на натрупаните пенсионните вноски на фонда на Португалия Телеком в полза на държавата през 2010 година.

За да намали бюджетния дефицит и държавния дълг, португалското правителство предприе основни реформи в области, като образованието, социалната сигурност, държавната администрация, пазар на труда, науката

и технологиите и енергетиката. Мерките в здравната система например през 2010 г. ще доведат до спестявания, които се равняват на около 0,2% от БВП. Заедно с мерките, които ще бъдат приети през 2011 г., спестяванията са равностойни на 0,3% от БВП. В сферата на образованието разходите ще бъдат намалени с 0.4% от БВП. Основните мерки, които ще бъдат предприети през 2011 в социалната сфера, са свързани с намаляване на разходите за социалните помощи; намаляване на обезщетението за безработица; намаляване на помощите за социалното включване и семейните помощи..

Освен това и намаляване на трансфери за системата за социално осигуряване; намаляване на разходите за здравноосигурителната схема на държавните служители. Намалението на средствата за социално осигуряване ще доведе до икономия за бюджета в размер на 0,6% от БВП през 2011 година. Друга мярка за стабилизиране на икономиката е замразяване на системата за социална индексация за 2010 г. и 2011 г. През 2011 се предвижда да бъдат намалени работните заплати в публичния сектор с 5%, а също така да се замрази наемането на работа на нови служители. Като реформи в данъчната система могат да се посочат увеличението на размера на ДДС от 21% на 23%.

През 2010 година естонската икономиката е нараснала с 3.1%, възстановявайки се след свиване с 13.9% през 2009 година. Ръстът на износа през 2010 година от 32% е рекорден за Естония, като най-големите търговски партньори на страната са Финландия, Швеция и Русия, чиито икономики растат с много по-висок темп от други страни в Европа. През следващите години правителството на Естония предвижда икономически ръст от 4% през 2011 и 4.2% през 2012 година.

От 2008 до 2010г Естония реализира бюджетни дефицити, след дълга период на излишъци. Очаква се тенденцията да продължи и в периода 2011-2012 година. Резервите, натрупани в резултат на излишъците от предходни периоди, ще помогнат на Естония да запази дълга си нисък през следващите години. През 2010 бюджетното салдо е отрицателно в размер на 1% от БВП, доста под прогнозата на правителството за 2% дефицит. През 2011 година дефицитът ще достигне 1.6% в резултат на възстановяване на плащанията към пенсионната система, които бяха временно прекратени през 2009 година с цел дефицитът да остане под 3% от БВП. Все пак за да запази разходите ниски, през 2011 година заплатите на

държавните служители биват замразени. Правителството планува да достигне положително бюджетно салдо през 2013 година.

През 2010 година дългът остава нисък – 9.7% от БВП. Очаква се дългът да достигне 13,4% през 2012 години.

Според Бюджетната стратегия на Естония за 2011-2014 година, основна роля за постигане на целите на страната играят фискалните правила. Балансираният бюджет е поставен като основна средно срочна цел. Това фискално правило е „гъвкаво“ и е следвано от всички правителства, от момента на неговото приемане. Като цяло обаче основата на консервативната бюджетна политика се корени в Конституцията на страната. Според нея, ако се предвижда увеличение на разходите, то би следвало към предложението да се приложи и финансова обосновка за това с какви приходи ще бъдат покрити тези разходи. Ограничават се и разходи, в случаите когато бюджетът не е приет в началото на годината. В тази ситуация разходите могат да се увеличават всеки месец с една дванайсета от разходите, заложи в предходния бюджет.

Полша

Полската икономика е единствената европейска икономика, която не навлиза в рецесия през 2009 година. През изминалата 2010 година Полша отбелязва третият най-висок темп на растеж в Европа - 3.7%, като прогнозите на правителството за текущата 2011 г. са за постигане на 3.9% растеж, а през 2012 г. на 4.2%.

В момента фискалните тенденции са обект на доста критики от страна на кредит-рейтинговите агенции. Полша отбелязва високо ниво на дефицит в размер на 7.9% от БВП през 2010 г. Правителството очаква предприетите консолидационни мерки с бюджета от 2011 г. заедно с промените в пенсионната система да бъдат достатъчни за намаляване на дефицита до 6% от БВП. Правителството прогнозира, че дефицитът ще се сведе до 3% през 2012 г.

Полша ще успее да задържи нивата на държавния дълг под 55% от брутният вътрешен продукт до 2014 г.

За да намали бюджетния дефицит и за да не премине дълг от 55% от БВП, правителството проведе пенсионна

реформа, в рамките на която се предвижда задължителните парични трансфери към частните пенсионни фондове да бъдат намалени от 7.3% до 2.3% от осигуровката за работещите лица. Оставащите 5% ще бъдат трансферирани към държавния социалноосигурителен фонд и по този начин ще помогнат за намаляване на държавния бюджет. Трансферите към частните пенсионни фондове ще се увеличат до 3.5% от месечното възнаграждение на работниците през 2017 г. Мерките са публикувани в края на 2010 г. и ще влязат в сила през април 2011 г.

За да контролира размера на своя държавен дълг Полша е включила в Конституцията ограничение от 60%. Преминаването на 55% държавен дълг би означавало налагане на сериозни съкращения на разходите и увеличение на данъците, за да се избегне достигането на ограничението.

Унгария

През 2010 година Унгарската икономика е нараснала с 1.2%. Официалните прогнози на финансовото министерство предвиждат ръст на реалния БВП от около 2,5% през 2011 г. до 3,5 през 2012 г.

В периода 2013-2015 година Унгарските власти предвиждат ръст от около 6%. Тези прогнози се различават с прогнозите на Международният Валутен Фонд, според които ръстът на икономиката на Унгария няма да надвишава около 3% за целия период след 2012 година.

Според последни данни на Централната Банка бюджетният дефицит на страната за 2010 година е около 4.2% от БВП, по-висок от бюджетната цел от 3.8%. С възприетите през 2010 фискални мерки, които влизат в сила през текущата 2011 година дефицитът ще падне под три процентната граница през 2011 година.

Тъй като Унгария е страната с най-висок дълг към БВП в Източна Европа – 80% от БВП през 2010 година, липсата на адекватни мерки за трайно намаляване на бюджетния дефицит бе причина страната да търпи критики от редица международни институции и кредит-рейтингови агенции. Това принуди правителството на няколко пъти да подготвят план за фискална консолидация. През лятото управляващите предприеха мерки за стабилизиране на фискалната позиция, включващи специален налог върху финансовите институции;

ограничителни мерки в разходната част; мерките включват още намаляване на данъка върху корпоративната печалба и премахването на редица малки налози.

Вторият пакет от мерки, които са с ограничен период на действие от няколко години, приет през Октомври м.г., компенсира допълнителните разходи основно за държавни предприятия, като включва бъдещи налози върху чуждестранни компании в областта на търговия на дребно, телекомуникациите и електроснабдяването, както и 14-месечна отсрочка на осигуровките от втория стълб на частното пенсионно осигуряване към бюджета.

Взети заедно всички мерки постигат ефект на понижаване на нетния дефицит до 2.9% от БВП през 2011 година. Различни международни институции критикуват временния характер на възприетите мерки и предупреждават за рязко нарастване на дефицита след премахване на временните данъци. Международните институции недоволстват от липсата на съществени мерки за намаляване на държавните разходи, тъй като Унгария е сред страните с най-висок процент на държавни разходи от Брутният Вътрешен Продукт – близо 51% през 2009 година по данни на Евростат.

Друга основна тема, привлякла много критики е реформата на пенсионната система проведена в Унгария в края на

2010 година. Правителството гласува да върне обратно реформата, проведена през 1997 година като прехвърли активите на частните пенсионни фондове в размер на около 14 млрд долара първия стълб на пенсионната система, за да намали бюджетния дефицит .

Въпреки започналата фискална консолидация, кредитният рейтинг на Унгария бе намален в края на 2010 година както от Moody's и Fitch.

За да убеди международните институции в своите намерения да гарантира фискална стабилност, правителството на Унгария обяви и дългоочаквани мерки с цел намаляване на разходите и дългосрочно намаляване на дълга на държавата. Мерките са планирани да започнат през 2012 година . Отлага се намалението на корпоративния данък, което бе

предвидено за 2013 година от 19% на 10% . С една година се удължава и действието на доста дискутирания данък върху финансовия сектор, който трябваше да бъде наложен временно до началото на 2012 година. Спестявания ще бъдат направени от намаляване и по-стриктен контрол на инвалидните пенсии, намаляване на държавните субсидии за лекарства и публичен транспорт.

Предвижда се и въвеждането на специално фискално правило, което да бъде част от Конституцията. То най-вероятно ще предвижда ограничение на размера на държавния дълг до 55% или 60% от БВП, като преминаването на тази граница ще задейства автоматично изискване за намаляване на разходите.

Латвия

Първоначалните статистически данни сочат, че през 2010 година икономика на Латвия се е свила с 0.2% след като през 2009 година се сви с цели 18%. Правителството предвижда ръст от над 4% през текущата 2011 година, който ще се запази и през следващите две години.

Бюджетният дефицит достигна 10.2% от БВП, след като само 2 години преди това бюджетът бе балансиран. За да спре нарастването на бюджетния дефицит, правителството бе принудено да прибегне до много строги фискални мерки. През 2009 година бюджетната консолидация бе в размер на почти 10% от БВП. Бюджетното салдо през 2010 г. е отрицателно в размер на 8.4% от БВП и се очаква да бъде намален под 6% през 2011 г. и до 3% през 2012г.

За да постигне тази амбициозна цел, латвийското правителство неколkokратно увеличи данъците и намали държавните разходи. В началото на 2011 година, бе гласуван поредният пакет от мерки, включващ съкращаване на персонала от държавната администрация с 10%, увеличаване както на занижената ставка на ДДС върху газта от 12% на 22%. така и на акциза върху горивата. Обсъжда се и увеличаване на данъка върху хазарта.

Овладеяването на бюджетния дефицит ще спомогне и за овладяване ръста на държавния дълг. В рамките на три години дългът на страната скочи четири пъти до 36.7% през 2009 година. Правителството предвижда дългът да достигне 46% от БВП през 2011 година и да остане на това ниво и през следващата година.

Румъния

През 2010г. икономиката на Румъния се е свила с 2%. През 2011г. се очаква скромна ръст между 1 и 1.5%, който ще се ускори през периода 2012-2015 г. и ще достигне средно 4.5%.

В началото на 2011 г. Международният валутен фонд изплати на Румъния последния транш от кредитната линия на стойност 20 млрд. евро след напредъка на правителството по пенсионната реформа, приемането на Бюджет 2011, включващ редица мерки за намаляване на разходите и прокарване на Закон за унифицирано заплащане в публичната сфера.

Предстои формално да бъде одобрен инструмент за финансиране, според който Румъния ще получи нова кредитна линия в размер на 5 млрд. евро, които ще се използвани само при нужда. Според министър-председателя

Румъния това ще допринесе за по-висок ръст на страната за 2011г. от 2% от БВП. Правителството на Румъния е амбицирано да намали консолидирания бюджетен дефицит от 6.5% през 2010 година до 4.4% през

2011г. на 3% през 2012г. Основните мерки за постигането на поставените бюджетни цели включват намаляването на заплатите в публичната сфера от общо 8.3% от БВП за 2010г. до 6.6% през 2013 година, както и увеличението на ДДС от 19% на 24%. . Правителството ще предприеме мерки за повишаване на събираемостта на приходите и разширяване на данъчната основа.

През изминалата 2010г. размерът на дълга е 37.3% от БВП, а през текущата - 39.5% от БВП. Намаляващия дефицит, в резултат на мерките за фискална консолидация се очаква да намалат дълга през 2012 година до 38.8% от БВП.

През 2011 г. се очаква стабилно възстановяване на икономическия растеж, повлияно от износа и вътрешното търсене. Очаква се ръст от 3.6% с положителен принос от страна на износа. За 2012 година ръстът ще бъде 4.1%.

На фона на фискалната криза в световен план правителството провежда консервативна и дисциплинирана фискална политика като средносрочната фискална цел на България е поддържане на салдо по консолидираната фискална програма под 3% от БВП. Ревизията на средносрочната фискална цел от балансиран бюджет на дефицит по консолидираната фискална програма в процент от БВП на не повече от 2.5% за 2011 г. и 1.5% за 2012 г. беше извършена с оглед гарантиране действието на автоматичните стабилизатори в икономиката и тяхната антициклична роля при използване на всички възможности за фискална консолидация и достигане на близка до балансирана позиция преди края на 2013 година.

Целите на фискалната политика се постигат посредством мерки за фискална консолидация и засилен контрол върху разходите. Мерките за фискална консолидация са подбрани и комбинирани по начин, водещ до положително въздействие върху растежа при плавно намаляване на консолидираните разходи до нива в диапазона 35-37% от БВП подкрепено от мерките за оптимизация в публичния сектор, които намират отражение в повишаване на ефективността и ефикасността на разходите.

Провежданите и планираните структурни реформи със съществен ефект върху качеството и дългосрочната устойчивост на публичните финанси засягат следните основни области:

- Продължаваща пенсионната реформа, вкл. увеличаването на пенсионната възраст и осигурителния стаж както и ограничаването на ранното пенсиониране, имат за цел да осигурят стабилността на приходите в първия стълб до 2035 г., както и да постигнат по-голяма адекватност на пенсиите с оглед на демографските предизвикателства.
- Мерките в сферата на здравеопазването и образованието ще допринесат за постигане на по-голяма ефективност на публичните разходи, като от една страна се засилва финансовата самостоятелност в управлението на средствата от държавния бюджет, а от друга се търси подобряване качеството на предоставяните услуги.
- Административната реформа продължава да се стреми към оптимизация и модернизация на административната структура и подобряване качеството на публичните услуги.

Сред основните акценти на разходната политика в бюджет 2011 г. са запазването на номиналния размер на средствата за заплати, достигнат през 2010 г., запазване на разходите за издръжка, капиталовите разходи и субсидиите от националния бюджет на

нивата от актуализирания бюджет за 2010 г., и др.

С цел осигуряване на условия за осъществяване на контрол при поемането на ангажименти в Закона за държавния бюджет за 2011 г. е предложена разпоредба, с която се дава възможност Министерският съвет да определя и актуализира лимити на държавните органи, министерствата и ведомствата за сключване на договори.

с цел да се намалят рисковете от влошаване на бюджетното салдо.

Предвижда се приемането на фискално правило, което да бъде част от Конституцията. Правилото трайно ще ограничава разходите на държавата, бюджетния дефицит и държавния дълг. С това България ще се присъедини към държави като Германия, които гарантират фискалната си стабилност чрез правила, част от конституцията.